

15-16 NOVEMBER 2023

**GRUNKURS I
KLIMATANPASSNING**

NATIONELLT KUNSKAPSCENTRUM FÖR KLIMATANPASSNING

Tema: Internationellt

Det pågår ett omfattande arbete såväl inom EU som i övriga världen kring effekterna av ett förändrat klimat.

[Gå till temasidan om internationellt arbete med klimatanpassning.](#)

[Tidigare publicerade temasidor hittar du här.](#)

Senaste nytt från vår omvärld

Klimatanpassningsnyheter från myndigheter, media och andra aktörer

10 november 2023

Grön framgång i Europaparlamentet: Naturrestaureringslagen kan klubbas

FN:s klimatpanel IPCC är tydliga med att naturrestaurering är det mest kostnadseffektiva sättet att bemöta klimatförändringarna, både för att skapa bättre förutsättningar för klimatanpassning och för att skapa starkare naturliga kolsänkor. Eftersom utsläppen av växthusgaser inte minskar tillräckligt snabbt blir det ännu viktigare med en väl fungerande natur som kan lagra så mycket

Tips och genvägar

Digital grundkurs om klimatanpassning

Arbetar du med klimatanpassning eller står du i startgroparna för denna viktiga uppgift? Då är du välkommen att delta på SMHIs Grundkurs i klimatanpassning den 15-16 november 2023. Kursen sker online.

[Läs mer och anmäl dig på smhi.se](#)

Verktyg

[Skapa dina egna framtidsbilder av ett klimatanpassat samhälle](#)

[Lathund för klimatanpassning](#)

[Spela Klimatanpassningsspelet](#)

[Vägledning för klimatanpassade upphandlingar](#)

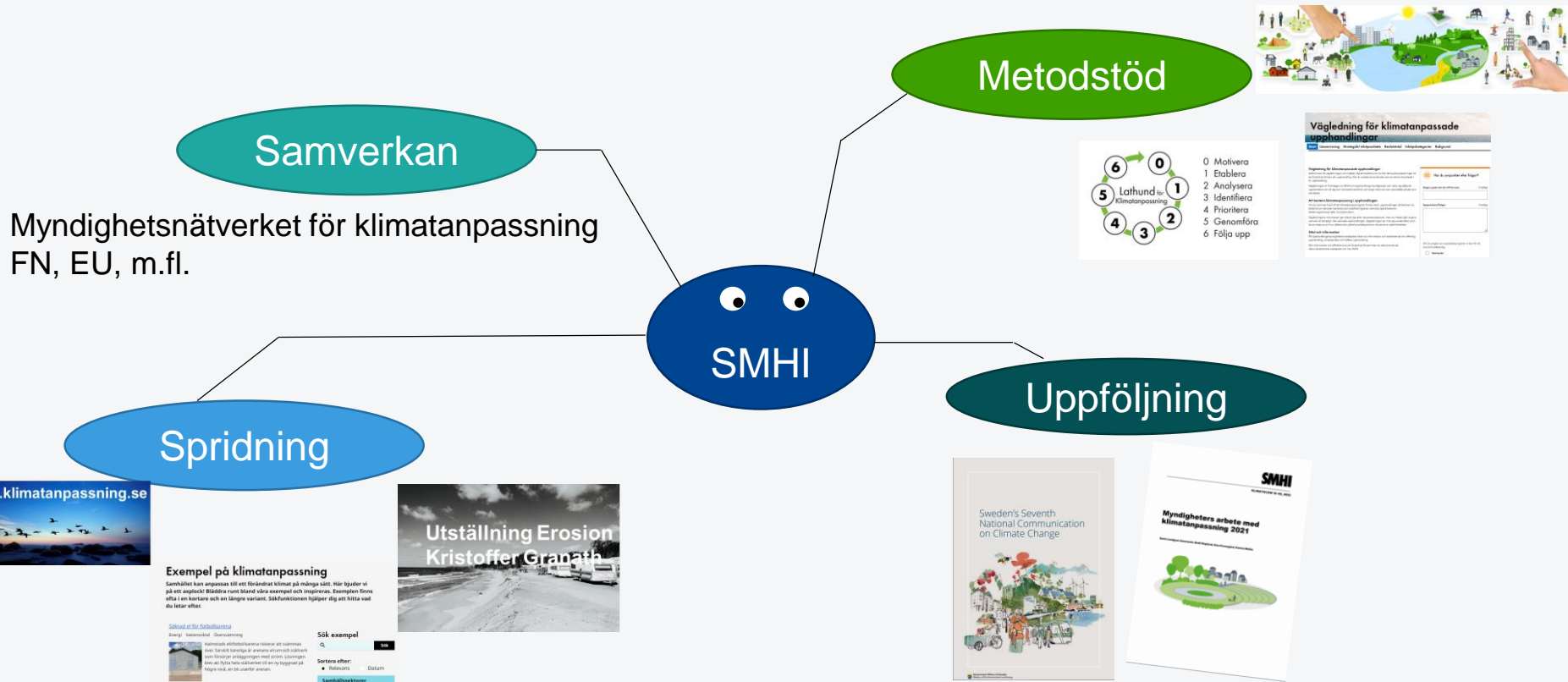
Kalendarium

15-16 november 2023 | Grundkurs i klimatanpassning

Arbetar du med klimatanpassning eller står du i startgroparna för denna viktiga uppgift? Då är du välkommen att delta på SMHIs Grundkurs i klimatanpassning den 15-16 november 2023. Kursen sker

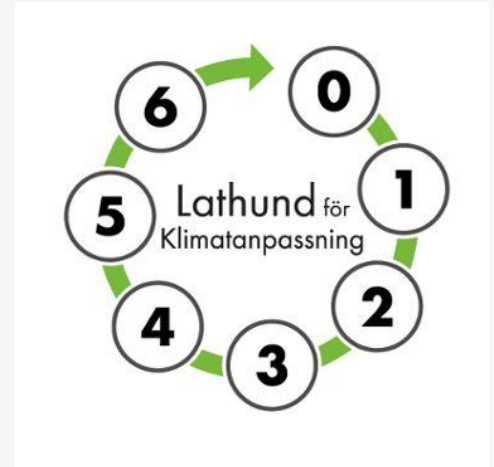
Prenumerera på Nyhetsbrevet!

Kunskapscentrum för klimatanpassning

Lathund för klimatanpassning

- Lathunden är en webbsida på svenska
- Ger ett strukturerat arbetssätt
- Förslag på workshops, agendor, checklistor
- Inspiration, filmer
- Kunskap och fördjupande webbsidor

Grundar sig i [Home — Climate-ADAPT \(europa.eu\)](https://home-climate-adapt.europa.eu/) där kunskap från hela Europa finns samlat verktyg för klimatanpassning, men är skrivet på Svenska och anpassat till svenska förhållanden.

Kort summering av dagen

- Klimatförändringarna är här, för att stanna.
- Varmare, blötare, torrare och fler extremväder.
- Största osäkerheten är hur stora framtida utsläpp blir.
- Klimatanpassningsarbetet är igång! Mycket mer återstår!
Viktigt att starta och arbeta strukturerat.
- Det finns mycket underlag och verktyg från myndigheter och andra organisationer.
- Klimatanpassning.se och Nyhetsbrevet ger överblick

Webbstelet, som är fritt tillgängligt, är självinstruerande och enkelt att komma igång med. Du kan spela själv eller i grupp (rollspel).

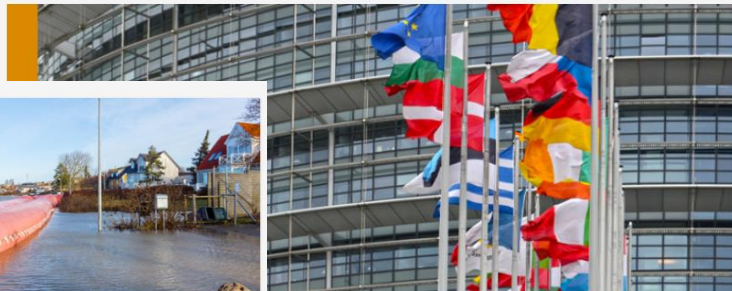
[Till Klimatanpassningsspelet på webben](#)

Klimatanpassa

Exempel

Hur samhället påverkas

Hur klimatet förändras

Nyhetsbrev om klimatanpassning

I det senaste nyhetsbrevet om klimatanpassning får du som vanligt ta del av nyheter och evenemang från svenska myndigheter och andra aktörer.

06 november 2023

Intresseanmälan till IPCC-möte om klimaförändringen och städer

Id

eter, media

Tips och genvägar

Tema: Internationellt

Det pågår ett omfattande arbete såväl inom EU som i övriga världen kring effekterna av ett förändrat klimat.

[Gå till temasidan om internationellt arbete med klimatanpassning.](#)

[Tidigare publicerade temasidor hittar du här.](#)

Verktyg

[Skapa dina egna framtidsbilder av ett klimatanpassat samhälle](#)

[Lathund för klimatanpassning](#)

[Spela Klimatanpassningsspelet](#)

[Vägledning för klimatanpassade uppgifter](#)

- 0 Motivera
- 1 Etablera
- 2 Analysera
- 3 Identifiera
- 4 Prioritera
- 5 Genomföra
- 6 Följa upp

Framtidsbilder - ett klimatanpassat samhälle om 50 år

Ett workshopverktyg där ni skapar egna framtidsbilder av hur ett klimatanpassat samhälle kan se ut om 50 år. Verktöget vänder sig till dig som arbetar med klimatanpassning i en kommun, myndighet eller organisation - men passar även bra för andra målgrupper.

Exempel på klimatanpassning

Samhället kan anpassas till ett förändrat klimat på många sätt. Här bjuder vi på ett axplock! Bläddra runt bland våra exempel och inspireras. Exempelen finns ofta i en kortare och en längre variant. Sökfunktionen hjälper dig att hitta vad du letar efter.

[Höstvete i Jämtland](#)

Areella näringar Vegetationsperiod

Ett varmare klimat kan skapa nya möjligheter. I Jämtland börjar nu allt fler lantbrukare så vete på hösten, som komplement till vårsådda grödor. Höstvetet ger bland annat högre avkastning och jämnare arbetsbelastning under året

[Värmekartering i Solna](#)

Vård och hälsa Värmebölja

Sök exempel

Sortera efter:

- Relevans
- Datum

Samhällssektorer

- Areella näringar (19)

- En exempelsamling med ett 70-tal exempel på konkreta genomförda klimatanpassningsåtgärder.
- Från olika delar av landet och från olika sektorer.
- Sökbart på olika samhällssektorer och olika climateffekter som till exempel översvämning, värmebölja eller ras och skred.

Varmare klimat öppnar för jämtländskt höstvetete, fördjupning

Uppdaterad 21 augusti 2023 Publicerad 21 augusti 2023

Ett varmare klimat med längre vegetationsperiod kan skapa nya möjligheter i norra Sverige. I Jämtland börjar nu allt fler lantbrukare så vete på hösten, som komplement till vårsådda grödor. Höstvetete ger en rad fördelar, inte minst höga avkastning och jämnare arbetsbelastning under året.

Att så spannmål på hösten istället för på våren innebär att grödan hinner etablera sig, växa och slå rot, innan det är dags för vintervila. Så snart värmen kommer på våren börjar grödan växa och får därmed ett försprång gentemot vårsådda grödor.

Höstvete är relativt vanligt i södra delarna av Sverige tack vare ett gynnsamt klimat, men börjar allt mer provas längre norrut.

Erfarenheterna är goda tack vare förädling av vetesorter till det tuffare klimatet i norr, men även utveckling på lagringssidan.

Flerålet nyare lagringssystem gör det möjligt att hantera vetet med mer fukt och som därmed kan skördas tidigare på hösten.

Foto Anna Dencker

Kortversion

[Varmare klimat öppnar för jämtländskt höstvetete](#)

Relaterad läsning

Fakta om förändring av vege- och klimatets utveckling i Jämtland. [Klimatindikator - vegetations Klimatscenariotjänst. Jämtland](#)

Relaterade exempel

[Spannmål som bättre klarar i Alléodling anpassar jordbruk Maskiner i lantbruk anpassas klimat Satsning på quinoaodling i Ö](#)

[Läs mer på Klimatanpa](#)

Konkreta exempel på klimatanpassning

SMHI

Klimatet och fjällsäkerhet – så rustas lederna

Uppdaterad 4 april 2023 Publicerad 3 april 2023

Klimatförändringen är påtaglig i fjällen och kan riskera fjällsäkerheten. Nu rustas det statliga ledssystemet successivt. Förstärkta hängbroar och omdragna sträckningar är några exempel på hur vinter- och sommarleder klimatanpassas i Jämtland.

En viktig del för friluftslivet i fjällen är det statliga ledssystemet, som är tänkt att tillgängliggöra fjällnaturen, öka säkerheten, störa besökare på bästa möjliga sätt och ta hänsyn till renskötsel. I Jämtlandsfjällen finns ungefär 260 mil statliga leder.

Ett förändrat klimat påverkar säkerheten till fjälls. Kraftiga snösmältningar under vinterhalvåret kan ge upphov till "vårfloder" och översvämningar. Andra exempel är minskat snötäckande och ökad lavinaktivitet på nya platser. Mer oväder under sommartid, med mycket hårda vindar, skyfall och åskoväder, liksom ökad mängd ras och skred, är ytterligare risker för fjällsäkerheten.

Fördjupning

Läs mer om klimatförändringen i fjällfjälleder och klimatanpassning. [Klimatet och fjällsäkerhet – så rustas lederna, fördjupning](#)

Relaterad läsning

[Länstvetsens Klimatanpassningsplan Ledutredning - Välsäddan-Sylarna-Heljar Klimat och fjällsäkerhet-Fjällsäkerhets](#)

Relaterade exempel

[Klimatanpassning av renskötseln - Ångsämby Snölagring säkrar skidåkning för varma](#)

[Läs mer på Klimatanpassning.s](#)

[Besöksnäring och friluftsliv Renskötsel](#)

Så klimatanpassades en park i Malmö

Uppdaterad 24 mars 2023 Publicerad 22 november 2018

Malmö drabbades år 2014 av extrem nederbörd som innebar stora skador och ekonomiska förluster, händelser som förväntas inträffa oftare i ändrat klimat. Utformningen av den nya stadsdelsparken i Hyllie, Hyllieväggsparken, är ett exempel där Malmö stad integrerat klimatfrågorna i planering och genomförande.

Skyfall i Malmö 2014.

Foto Stefan Milotti

Klimatanpassning i planeringen

Ett ändrat klimat gör att vi kan förvänta oss stigande hav och fler perioder med kraftig nederbörd, liksom fler värmeböljor. Detta innebär ökad risk för översvämningar vilka kan förstöra byggnader, vägar, och den allmänna kommunikationen i städer. Flera tusen översvämningsskador anmäldes till försäkringsbolag efter skyfalllet 2014 till en kostnad på över en miljard kronor. Malmö stadets foto för

FORDJUPNING

[Så klimatanpassades en park i Malmö, fördjupning](#)

FLER EXEMPEL

[Tävling som metod för klimatanpassning Grönvetefaktor, ett verktyg för grönare städer Öppen dagvattenhantering i Malmöstadsdelen Augustenborg Skyfallskartering visar på sårbara platser Minskad översvämningssrisk för väg och järnväg](#)

RELATERAT

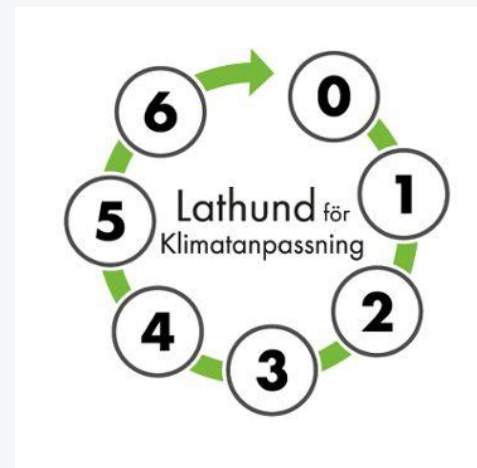
[Lathund för klimatanpassning Ekosystemtjänster i den byggda miljön - vägledning & metod \(Boverket\) Tillsammans gör vi plats för vattnet \(VA-sy\) Framtidens park är aldrig färdig \(Malmö stad\)](#)

- Länkar till fördjupning och relaterad information.
- Det finns ofta en kontaktperson som det går att höra av sig till om man vill veta mer om projektet.
- Vi lägger ut nya exempel kontinuerligt.
- Gå in och kika! Exempelsamlingen ger en bra bild över vad klimatanpassningsåtgärder kan vara.

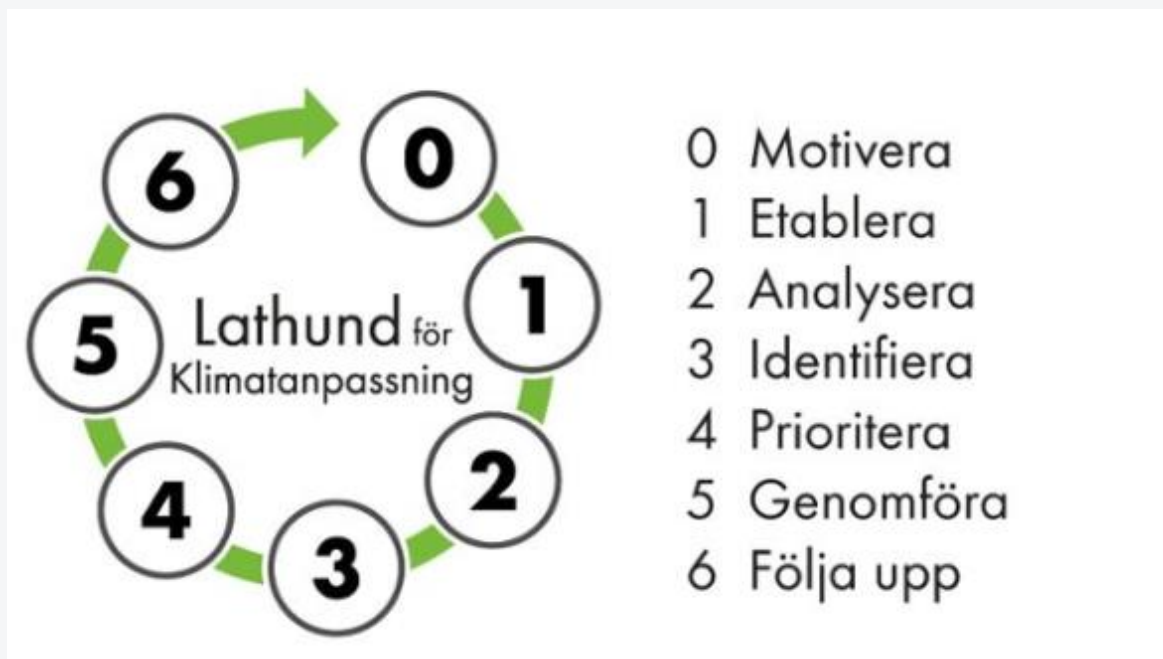
Lathund för klimatanpassning

- Lathunden är en webbsida på svenska
- Ger ett strukturerat arbetssätt
- Förslag på workshops, agendor, checklistor
- Inspiration, filmer
- Kunskap och fördjupande webbsidor

Grundar sig i [Home — Climate-ADAPT \(europa.eu\)](https://home-climate-adapt.europa.eu) där kunskap från hela Europa finns samlat verktyg för klimatanpassning, men är skrivet på Svenska och anpassat till svenska förhållanden.

Lathundens 7 steg

Motivera och Etablera

Hur ser kunskapen om klimat, klimatförändringar och klimatanpassning ut i din organisation?

Hur väl förankrat är behovet av att arbeta med klimatanpassning?

Hur ser organisation, ansvar, budget, beslutsprocesser och befogenheter ut för arbetet med klimatanpassning?

Analysera

Gör en klimat- och sårbarhetsanalys

- Vilka förändringar i klimatet påverkar och kommer påverka vår verksamhet?
- Vilka risker och sårbarheter uppstår som vi behöver hantera och vilka risker och sårbarheter påverkar oss mest?

Mallar och metodstöd finns

Identifiera

Vad behöver vi genomföra för åtgärder för att hantera risker och sårbarheter?

Åtgärder kan vara
analyserande, informativa, styrande och eller tekniska/fysiska.

Multifunktionella lösningar eftersträvas ofta.

Naturbaserade lösningar är ofta lämpliga.

Prioritera

Vilka är våra prioriteringskriterier för vilka åtgärder vi ska genomföra?

Vem ansvarar för vad och vilken budget har vi?

Genomföra   Följ upp

Vem/vilka får ansvar för vilka åtgärder?
Vilka beslutsvägar behöver vi?

Hur följer vi upp klimatanpassningsarbetet och hur ofta?

Beslut under djup osäkerhet

Det vi inte talat så mycket om....

- Håll utkik efter ny nationell strategi för klimatanpassning från regeringen
- Internationella utblickar
  - IPCC rapport om klimatanpassning, finns på svenska
  - ClimateAdapt – europeisk plattform
- Synergier och målkonflikter minskad klimatpåverkan – klimatanpassning
- Transnationella effekter
- Behovet av transformation i samhället

Sammanfattning

- Klimatförändringarna pågår och kommer att påverka all verksamhet.
- Klimatanpassning är nödvändig för säkerhet och beredskap.
- Kommunerna har en nyckelroll.
- Det finns mycket stöd och underlag att tillgå.
- Samarbeten och samverkan är viktiga delar.
- Viktigt att gå från ord till handling.

